Єднаймося в Просвіті!

Галицька Просвіта

Хто твердить –
люблю свій народ,
а не виконує своїх
обов'язків перед ним, –
той твердить лож.
Хто з злом не бореться,
той людей не любить.
Іван ФРАНКО

№ 25 (336)
23 червня 2011 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ДАТА ІСТОРІЇ

ВЧОРА БУЛА ВІЙНА...

Учора, в день 70-річчя початку німецько-радянської війни, Україна вшановувала пам'ять жертв цієї велетенської трагедії. Як наголосив Патріарх УГКЦ Блаженніший Святослав у своєму пастирському посланні, це було зіткнення двох людиноненависницьких ідеологій – фашизму та комунізму. Утверджувати їх тоталітарні режими кинули у жерло війни мільйони людей. Вогняний смерч прокотився Україною із Заходу на Схід, а потім – знову на Захід. Українці, Україна зазнали найбільших втрат серед воюючих народів. Отож маємо пам'ятати всіх убієнних у тій війні.

Прикарпатці вчора у молебнях на місцях пам'яті згадували сотні тисяч синів і дочок нашого народу, жорстоко знищених перед війною, того дня і пізніше у сталінських тюрмах і поспіхом захоронених у Дем'янових Лазах. Молились за душі мільйонів полеглих вояків, які упали на бойовищах, кинених своїми командирами на поталу ворогові. Згадували побитих окупантами на загарбаній ними території і тих, хто боровся у підпіллі...

На меморіальному кладовищі в Івано-Франківську відбувся спільний молебень священиків українських Церков за душі полеглих. Присутні вшанували їхню пам'ять хвилиною мовчання, поклали квіти і вінки до могил.

Б. В.

(Чит. стор. 4)

СВІДЧАТЬ ДОКУМЕНТИ

У Києві в Будинку офіцерів відбувся круглий стіл на тему: «70-річчя від початку війни нацистської Німеччини проти Радянського Союзу: уроки історії та український рахунок».

ЖОРСТОКА ПРАВДА БОЙОВИЩ

Його організували і провели Всеукраїнська громадська організація Спілка офіцерів України з участю Міністерства оборони, Національного університету оборони, Інституту історії України НАН, Всеукраїнського товариства ветеранів, Всеукраїнської громадської організації «Український інститут воєнної історії», Українського товариства воєнних істориків, Всеукраїнського товариства «Просвіта» та інших громадських організацій, представників політичних партій, влади. Його учасники висвітлили характер початкового періоду війни, події, які відбувалися на українській території з акцентом на проблемах української складової війни з представленням найновіших досліджень і поглядів.

Під час круглого столу дискутувалися проблеми:

українське питання напередодні війни: плани нацистського і радянського керівництв;

роль українського питання в німецько-радянському зближенні. Пакт Рібентропа-Молотова;

політика Радянського Союзу на західноукраїнських землях напередодні війни: **возз'єднання чи окупація;**

співробітництво СРСР та Німеччини: чи була війна несподіваною і віроломною;

соціально-політичні настрої населення України на початку війни: закономірна антирадянськість чи братерська дружба;

місце України в планах нацистів;

ціна 1941 року для України. Причини трагічних поразок і катастроф;

чи вітчизняна це війна для України;

радянський партизанський рух: правда і міфи;

збройна боротьба формувань ОУН–УПА: колабораціонізм чи боротьба за українську державність...

В роботі круглого столу взяв участь заступник голови ОО Спілки офіцерів України полковник **Ігор Гук.**

– Учасники дискусії з цікавістю слухали й аналізували доповіді першого заступника голови СОУ, доктора історичних наук, професора, полковника Сергія Литвина «Історичні причини війни між нацистською Німеччиною та Радянським Союзом», доктора історичних наук, професора Анатолія Русначенка «Початок війни та Україна», голови Печерської організації СОУ професора Володимира Улянина «Співробітництво СРСР і Німеччини в 30-их роках XX століття»,

(Чит. стор. 2)

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

СЕСІЇ РАД: ГОЛОВНЕ ПИТАННЯ – ЗЕМЛЯ

Відбулася виїзна сьома сесія Івано-Франківської обласної ради, яка розглянула аґрарні питання. Вона була особливою – з виїздом у Коломийський і Снятинський райони, на базі аґрогосподарств «Прут-генетик» і «Прометей».

Власне, питання землі і сільського господарства були домінуючими. Адже йшлося:

1. Про реґіональну цільову програму заходів і робіт у галузі розвитку земельних відносин в Івано-Франківській області до 2020 року.

2. Про програму поліпшення родючості сільськогосподарських угідь Івано-Франківської області на 2011–2015 роки.

3. Про хід виконання комплексної програми перспективи аґропромислового комплексу і розвитку сільських територій Івано-Франківської області у 2005–2010 роках та на період до 2015 року.

4. Про заходи щодо розвитку ринку земель.

5. Інші питання.

Вів сесію голова обласної ради Олександр Сич. Із розглянутих і обговорених питань і проблем прийняті відповідні рішення.

Н. К.

БУДЕ «АҐРОРИНОК СТАНІСЛАВСЬКИЙ»

У другій половині липня у селі Драгомирчани заплановано розпочати закладення фундаменту під будівництво аґроринку. Його вартість – 12 млн. дол. США. На першому етапі має бути освоєно майже 30 млн. грн. – забудовано земельну ділянку площею 8,7 га. На другому етапі заплановано забудувати земельну ділянку площею 11,3 га.

Загалом на території аґрарного ринку буде розміщено 26 000 кв. м холодильних, складських, промислових і 5000 кв. м офісних приміщень, а також майданчики для торгівлі сільськогосподарською продукцією з автомобілів, живою худобою з контейнерів, виставкові площі.

У будівництво аґрарного центру планується інвестувати майже 11,8 млн. дол. США; залучити 17,6 млн. дол. США інвестицій для будівництва активів зовнішніх аґрарних операторів.

ЧИ ЗУПИНЯТЬСЯ ЛІФТИ?

21 червня працівники комунального підприємства «Івано-Франківськліфт» розпочали страйк. Причина – невиплата заробітної плати.

Про це заявив голова страйкового комітету Тарас Іванців. За його словами, комунальники не отримують зарплату впродовж чотирьох місяців. Таким чином, загальна заборгованість уже досягла 300 тисяч гривень.

Наразі в Івано-Франківську вже вимкнено майже 40 ліфтів. Підприємство планує знеструмити ще півтисячі будинкових кабін.

ПОЛЕТИМО ДО БАКУ

20 червня відбувся перший пасажирський авіарейс сполученням Баку–Івано-Франківськ. За словами голови Івано-Франківської облдержадміністрації Михайла Вишиванюка, цей рейс започаткували з ініціативи посольства України в Азербайджані.

Українські дипломати переконали авіаперевізників, що цим рейсом користуватимуться чимало азербайджанців, які звикли відпочивати у Моршині, Трускавці, на Буковелі. У Баку першим рейсом з Івано-Франківська, вважає Михайло Вишиванюк, мають полетіти прикарпатські підприємці, які зацікавлені у налагодженні ділових відносин з азербайджанським бізнесом.

В. М.

ПРИКАРПАТТЯ – КРАЙ ТУРИЗМУ

ГАЛИЧ У МАРКАХ

Щороку Прикарпаття приймає туристів з усіх реґіонів України та з-за кордону. Особливу цікавість викликають місця, пов'язані з історією Галицько-Волинського князівства, тому туристичні групи так часто можна побачити в Галичі, Крилосі та Шевченковому. Відвідувачі можуть побувати в музеї «Давній Галич», музеї народної архітектури та побуту Прикарпаття, музеї караїмської історії та культури.

Від недавнього часу гості можуть придбати на згадку туристичні марки. Це – дерев'яні кружальця із зображенням певної туристичної атракції Національного заповідника «Давній Галич». Серед них – туристичні марки: № 106 – «Храм Св. Пантелеймона XII ст.» (в с. Шевченкове); № 108 – «Гуцульська ґражда XIX ст.» (музей народної архітектури і побуту Прикарпаття); № 362 – «Галицький замок IX–XIV–XVII ст.» та № 365 – «Церква Успіння Пресвятої Богородиці XVI ст.» (с. Крилос). Придбавши туристичну марку, кожен зможе мати приємну згадку про славні місця нашого минулого.

Туристичні марки є чеським винаходом 1998 року, який знайшов постійну прописку в Україні. Нині їх уже понад 247 (29 з них – у нашій області), які гідно репрезентують культурні надбання нашої держави. Серед них – архітектурні, історичні або природні пам'ятки. Вони принципово відрізняються від звичайного сувеніра, адже виконують роль трофея, тобто є підтвердженням того, що мандрівник відвідав цей об'єкт. В іншому місці придбати такий дерев'яний сувенір неможливо. Кожна туристична марка має свій номер, а разом вони утворюють систему з кількох сотень туристично-маркових місць по всій країні. Подорожуючи, мандрівник-колекціонер збирає туристичні марки й одночасно бере участь у колекційній грі. Детальніше про умови гри, а також про проект «Туристичні марки – Україна» можна дізнатися на сайті www.turystycni-marky.com.ua.

Загальне місце продажу всіх марок: офіс Національного заповідника «Давній Галич», де можна отримати корисну туристичну інформацію, придбати путівники, замовити екскурсії.

Контактний тел. +380672729679, +38(03431)21803 (у робочі дні).

Місце продажу марки № 106: в наглядача пам'ятки Петраш Лідії Іванівни, тел.: +380961049076. Місце продажу марки № 108: у скансені, контактна особа – Леся Семенівна Михальчук, тел.: +38(03431)31242;+380967429129. Місце продажу № 362: у охоронній будці на території замку. Місце продажу № 365: в Музеї історії давнього Галича, що знаходиться поруч з Успенською церквою, контактна особа: Квітослава Львівна Тимус, тел.: +38(03431)31516; +380973849991.

А. Ч.

«ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА» – ДЛЯ КОЖНОГО ОСВІТА

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Вона й надалі працюватиме на національно-просвітянську ідею, для реалізації тих сподівань, на які чекає українство.

І для того, щоб мати надійного провідника у сучасності і в майбутнє, передплатіть «ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ».

Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без вартості оформлення):

на місяць – 3,38 грн.,
на три місяці – 10,14 грн.,
на півроку – 20,28 грн.,
на рік – 40,56 грн.

КЛУБ УКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ ім. БОГДАНА ЛЕПКОГО
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ОБЛАСНА ТА МІСЬКА «ПРОСВІТА» ім. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАУКОВО-ОСВІТНІЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА ім. СЕМЕНА ВИСОЧАНА

ЗАПРОШУЮТЬ ШАНУВАЛЬНИКІВ РІДНОЇ КУЛЬТУРИ НА ВЕЧІР ПАМ'ЯТІ ВИДАТНОГО ІСТОРИКА, СЛАВЕТНОГО УЧНЯ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО З НАГОДИ 125-річчя ВІД ЙОГО НАРОДЖЕННЯ

проф. ІНСТИТУТУ ІСТОРІЇ НАНУ
ІВАНА КРИП'ЯКЕВИЧА,

який відбудеться в неділю, 26 червня 2011 року, о 16.00 в актовому залі Народного дому «Просвіта»

Про життя і творчість акад. ІВАНА КРИП'ЯКЕВИЧА цікаво розповість проф. ПНУ ім. Василя Стефаника акад. Володимир ГРАБОВЕЦЬКИЙ. Доповнять: зав. кафедри історії України ПНУ проф. Іван РАЙКІВСЬКИЙ та доц. ПНУ письменник Євген БАРАН.

У залі – виставка книг Івана Крип'якевича з колекції Петра АРСЕНИЧА та родини КРИП'ЯКЕВИЧІВ

Вхід вільний

ЗНАЙТИ В СОБІ СИЛИ

З розпадом СРСР і відновленням української державності деякі політики поспішили оголосити про закінчення українсько-радянської боротьби. І марно група інтелектуалів-патріотів говорила, що боротьба триває. Що без десовєтизації ми не тільки не побудуємо демократичної Української держави, а й можемо фактично втратити її, бо святим для українців символам нададуть чужого змісту.

На жаль, суспільство не дослухалося до слів патріотів. Десовєтизація (чи декомунізація) в Україні, на відміну від деяких інших країн колишнього Варшавського договору, проведена не була. Відповідно, не була проведена й люстрація.

Радянська верхівка та виплекані нею послідовники, перебуваючи при владі, спотворили останню, зробили все, щоб не відбулося ні осмислення і засудження комуністичної ідеології та злочинів тоталітарного режиму, ні українське національне відродження.

При цьому вони спиралися на всебічну допомогу, яка в цивілізованих країнах називається втручанням у внутрішні справи суверенної держави, і нині спираються на ідеологічну, політичну, організаційно-кадрову та матеріально-фінансову підтримку північного сусіда, оскільки їхні інтереси співпадають. Перші хочуть залишитися при владі будь-якою ціною, другі – бачити в Україні псевдодержаву, яка належить до сфери їхнього впливу.

Соціальна база, як засвідчили парламентські вибори 2007 року та президентські 2010 року, для них виявилася достатньо широкою. Зрештою, якщо умовно розділити українських громадян на: «власне українців», «креолів» та «людей радянського типу», то голоси других визначили виборче українсько-радянське протистояння у 2010 році.

Українці програли. Не тому, що совєти, які спираються на олігархів та Росію, виявилися сильнішими, а через те, що частина українців, марґіналізувавшись, солідаризувалася з креолами, для яких совєтські гасла були зрозуміліші, а отже, – привабливіші.

Нова влада діє старими радянськими методами, активно використовуючи силові структури: СБУ, МВС та Прокуратуру України, при цьому лише іноді прикривається демократичними фразами.

Совєтський проросійський табір у Верховній Раді, який можна розуміти як «п'яту колону», складається з Комуністичної партії (російська партія), Блоку Литвина (постсовєтська партія), Партії реґіонів (постсовєтська російська партія) та зневажених «зденаціоналізованих» постсовєтських «тушок».

Депутатів, які не ввійшли до цього переліку, не можна автоматично зараховувати до українського табору, бо частину з них до влади привели не політичні переконання, а бажання наживи.

В Україні великий капітал не просто формує владу, залишивши купленому народові право леґітимізувати їхній вибір, тепер капітал і є влада, яка діє тільки для своєї вигоди, а, за словами одного з класиків марксизму-ленінізму (К. Маркса), немає такого злочину, на який би вони не пішли за отримання прибутку в 1000 відсотків. Вона (т. зв. влада) не виражає інтересів українського народу, тільки свої. Ця влада не спроможна в принципі провести будь-які реформи в державі, якщо вони не відповідають її меркантильно-ідеологічним інтересам. Тому марна справа створювати для неї різні сценарії реформ чи розвитку України. Сьогодні ми змушені констатувати розрив національних інтересів і державних. Вони, на жаль, не співпадають і, за визначенням сьогодення, не можуть співпадати. Національні інтереси зґвалтовані нинішньою державою, владу в якій узурпували нащадки російських завойовників.

Отож у протистоянні українського й совєтського таборів вирішуватиметься доля України. Політичні сили, що належать до українського табору, можуть:

1) нічого не робити;

2) частково підтримувати дії совєтського табору;

3) співпрацювати повністю;

4) не колаборувати із совєтським табором, протистоячи йому в усьому.

Очевидно, що компромісні другий і третій варіанти можливі за певних умов, а саме, коли владний російський совєтський табір:

а) буде діяти тільки в інтересах України;

б) відмовиться від совєтських способів політичної боротьби;

в) внутрішню і зовнішню державну політику випрацьовуватиме й реалізовуватиме на основі консенсусу.

Безперечно, зазначені компромісні варіанти і їхня цивілізована реалізація в Україні неможливі через історичні, ментальні, політичні та ідеологічні розходження. Несприйняття совєтським російським табором Української держави з її символами, перманентне насаджування російських цінностей шляхом гуманітарного й соціального терору фактично означає, що співпраця з ним є зрадою українських національних інтересів.

Про це мусимо говорити відверто. Треба мати на увазі, що час працює проти діючої влади. Її підтримка, як свідчать соціологічні опитування, падає. Довіра до владних інституцій ще менша. Суспільство відсторонилося від політики, атомізувалося, катастрофічно зросла на тлі тотальної корупції, правового нігілізму, правоохоронної сваволі злочинність. Українці не вірять владі, а відтак стороняться і бояться інститутів держави, які з оборонців українського суспільства перетворилися в каральні підрозділи сусідньої держави. Зважаючи на все те, на економічний та соціально-гуманітарний терор в Україні, величезна кількість українців виїжджає чи бажає виїхати за кордон, не пов'язуючи свого майбутнього з рідною країною.

Як бачимо, російська імперська мета «зачистки» українських територій від українського елементу, що не досяглася впродовж принаймні останніх трьохсот років, успішно реалізується у XXI сторіччі в умовах так званої «незалежної» та «суверенної» України.

Влада своїми рішеннями, риторикою, поведінкою підкреслює зв'язок із совєтським режимом, який 70 років жорстоко й методично нищив українство та який за цей час українців винищив більше, ніж усі інші окупаційні режими до нього за 700 років. Від совєтського режиму влада успадкувала й суспільну брехню як спосіб розколу й фальсифікації свідомості та побудови взаємостосунків із політичними опонентами за принципом: «якщо ти не з нами, то ти проти нас. Якщо ворог не здається, то його знищують» (Максим Горький).

Для українців совєтська влада була чужою. Вона насаджена російськими баґнетами і злочинами ВЧК–ОГПУ–НКВД–КГБ.

Відновлена в 1991 році Українська держава є спадкоємицею УНР, а не УРСР. Маріонеткова УРСР перервала у XX сторіччі розвиток української державності, який засновувався на праві та правді.

Ми хотіли, відновлюючи державу в 1991 році, щоб вона створила умови для розвитку українців і реалізації їхніх інтересів, для розвитку українства як загальноцивілізаційного феномену. Тобто ми прагнули зберегти й розвинути те, що нас відрізняє від інших націй поряд із тим, що нас із ними об'єднує. Оберігати й розвивати ці відмінності – означає створювати умови для розвитку їхніх носіїв. Внутрішня і зовнішня політика держави мала б бути підпорядкована цій меті.

Але подібне не влаштовувало колишніх окупантів та колаборантів, які раптом перестали бути володарями України.

Просовєтська верхівка політики, формуючи для себе соціальну базу, провела через Парламент ЗУ «Про громадянство України», відповідно до якого громадянами відновленої Української держави стали навіть ті, хто її люто ненавидить, боровся і бореться проти неї, не визнавав і не визнає її. На жаль, українське суспільство сприйняло цей закон, а відтак дало тим людям можливість формувати органи публічної влади аж до парламенту включно та використовувати їх у боротьбі проти українства й України.

Ця помилка мусить бути виправлена. Користуючись, що внаслідок анулювання в неправовий спосіб поправок до Конституції України 2004 року, вся влада в Україні стала нелеґітимною і нелеґальною, на що однозначно вказала Венеціанська комісія, нинішня влада хоче утвердженням нової Конституції закрити всі свої неконституційні неправові дії.

Зараз ми повинні поставити першочерговим завданням відновлення леґальності й леґітимності влади, перерваної більшовицькою окупацією, і, що найголовніше, відновлення логіки історичного розвитку Української держави. Нова Конституція має відкрити шлях до руйнування існуючої державної машини й формування власне української демократичної влади українцями, які є нащадками громадян УНР. Запровадження так званого «громадянства по крові», як нещодавно це зробила Угорщина, дасть можливість сформувати нарешті український парламент – справжні Національні Збори, які створять Український уряд. Усі інші охочі можуть стати громадянами через процедуру натуралізації, здавши екзамени з історії українського народу, культури й мови та іспит на лояльність до Української держави.

Отож ми маємо ухвалити рішення про відновлення української державності, зруйнованої совєтськими військами. Провести десовєтизацію, декомунізацію, деколонізацію та люстрацію. Завершити політичну, адміністративну, економічну, соціальну трансформації, розпочаті українськими урядами в 1918–1920 роках, виходячи з сьогоднішнього нашого розуміння, умов і завдань, які стоять перед Українською державою та суспільством.

Цинічні спорудження пам'ятників в Одесі – катові українського народу Катерині II, Сталіну – в Запоріжжі, не знесення пам'ятників тоталітаризму в містах і селах відповідно до Указу Президента України, збереження назв сіл, селищ, міст, вулиць, площ епохи тоталітаризму – це те, що поєднує сьогоднішню Україну з колоніальною Україною у складі Російської імперії та з УРСР. Усе те не дає їй розвиватися як ефективній, демократичній Українській державі. Ба більше, сприяє відтворенню так званого українця радянського зразка, а не патріота України. Саме таке завдання цілеспрямовано реалізовує сьогоднішня неоколоніальна влада.

Ми маємо відкинути цінності окупантів і культивувати свої. Жити відповідно до своїх традицій, правди і права, а не до нав'язуваних ними законів.

«В своїй хаті своя правда, і сила, і воля». Власне, саме в такій послідовності: спочатку своя правда, яка дасть нам силу, що приведе до волі. Без своєї правди волі не буде. І демократії теж.

Україна відходить навіть від позірної демократії. Якщо влада під тиском суспільства провела муніципальні вибори, щоправда, перенісши їх і сфальсифікувавши волевиявлення громадян своїми діями, то вибори до ВРУ вони проводити не хочуть – просто в неконституційний спосіб продовжили термін перебування і все. Тож покладати надію на вибори в сьогоднішніх реаліях невиправдано, їхній результат буде не на користь українства.

Тому не виборів ми повинні вимагати, а відновлення леґітимності й леґальності влади, перерваної совєтською окупацією. Це відновлення можна зробити через парламент, референдум, установчі збори. З огляду на практику формування парламенту й на те, як діюча влада сьогодні намагається перекроїти виборчі закони під себе, успіх нас може чекати тільки поза парламентом.

Головне, ми повинні постійно про це нагадувати владі й вимагати від неї демократичних процедур волевиявлення українців.

«Російська політична система – це імітація сучасної державності, «потьомкінське село», що складається з псевдоінститутів, із процедур, що постійно і грубо фальсифікуються. У житті суспільства відсутня достовірність, вона замінена нескінченними «симулякрами», — писав російський політик Григорій Явлінський у статті «Брехня і леґітимність» (2011, День, № 64, с. 7).

Але це правильно на сто відсотків і для сьогоднішньої України, бо ми потребуємо змін. Українське суспільство мусить знайти в собі сили на них і перезаснувати державу, відновивши логіку українського державотворення. Для цього нам потрібна насамперед політична робота. Той, хто хоче сконцентрувати нашу увагу тільки на громадській роботі, розуміє він це чи ні, фактично допомагає віддалити зміни.

Запитаймо себе: чи хочемо ми, щоб із нашими дітьми й онуками в чужій для них державі сталося те, що сталося з нашими дідами та батьками у СРСР?

Якщо ні, то до боротьби – системної боротьби за українську державу!

Василь КУЙБІДА

СВІДЧАТЬ ДОКУМЕНТИ

ЖОРСТОКА ПРАВДА БОЙОВИЩ

(Закінчення. Поч. на стор. 1)

а також спогади учасників війни, – говорить пан Ігор. – Вони, як і інші промовці, подали на суд громадськості вражаючі факти і цифри довоєнного співробітництва Сталіна і Гітлера, політичної і військової бездарності керівництва СРСР..

Промовці на конкретних історичних фактах і документах довели, що політичне керівництво СРСР настільки боялося й ненавиділо народ, що у перші дні війни, як і перед тим, поставило головним завданням перед військовими не обороняти кордони, а знищувати десятки і десятки тисяч в'язнів радянських тюрем. Тоді й постали Биківня, Вінниця, Львівська тюрма на Лонцького, Дем'янів Лаз і сотні інших страшних місць тортур українського народу. А тим часом «доблесні сталінські маршали і генерали» в паніці покидали передові рубежі, здаючи в полон німцям дивізії, армії і фронти. І лише безмірною жертовністю простого солдата, яких такі полководці як Жуков безжально кидали на ворожі позиції і яких жорстоко нищили енкаведистські загороджувальні загони, була врятована ситуація для радянського керівництва. А ще – небачена за масштабами воєнна, економічна, продовольча допомога західних аліянтів – США, Британії, Канади й інших...

Вразили спогади учасників боїв – форсування Дніпра, штурму Берліна, які згадували, як їх заганяли у холодні води зі жмутом сіна чи соломи, аби вплав подолати поблизу Києва Дніпро-Славуту, чи кидали на штурм бетонних укріплень німецької столиці...

Учасники дискусії зробили висновки, що війна, яку радянські історики називають Вітчизняною, велася за Україну на її території і переважно силами і жертвою українців. І про це маємо пам'ятати й захищати нашу незалежність, над якою нині нависла загроза. Загроза нової окупації України.

Богдан ВІВЧАР

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ…

СТЕЖЕЮ ПОДВИГУ

Переможцем обласного конкурсу проектів з туризму 2011 року стало й історико-просвітницьке товариство «Меморіал» ім. В. Стуса. Воно запропонувало проект, під який було виділено 25 тис. грн. для облаштування пізнавального історико-просвітницького туристичного маршруту від села Яблунька до місця боїв вишкільних загонів УПА із московськими окупантами на горі Малиновище. Саме тут у 1945-му і наступних роках йшли запеклі бої між сотнями УПА й енкаведистськими військами.

Минулої неділі цим маршрутом під проливним дощем пройшла група молоді, організована обласним і районним «Меморіалом». Просвітницько-патріотичний похід супроводжували священики українських Церков. Вони відправили молебні за полеглих борців за волю України й освятили хрести, встановлені на місцях, де стояли і вели бої вишкільні групи УПА, й маршрути до них.

Важливо зауважити, що меморіалівцям посприяла в організації цього історико-патріотичного маршруту Богородчанська районна рада і, насамперед, її очільник Михайло Головчук, депутат райради Тарас Конечний, яких запросила до співпраці і такої конче потрібної виховної справи голова районного «Меморіалу» Марія Рудик.

Відтепер обласний «Меморіал» разом із районними і місцевими осередками, зокрема, сіл Пороги, Яблунька та інших, організовує походи молоді місцями звитяг українських повстанців. Гадаємо, ними пройдуть студенти, школярі як Прикарпаття, так і України.

Богдан ВІВЧАР

ПОСТАТІ

Якось тихо і непомітно минула 95-та річниця відходу у вічність українського генія, який усім своїм життям і творчістю утверджував в українців «дух, що тіло рве до бою, рве за поступ, щастя й волю». Так, це про Великого Каменяра Івана Франка. Як нам усім не вистачає сьогодні і «Вічного революціонера», і розуміння його вільнолюбних ідей. Але маємо можливість долучитися до його духовної спадщини.

ЖИВА ВЖЕ СКАЗАНО УСЕ?..

Є люди, які залишили по собі слід лише на старих родинних фотографіях. Є такі, чиї обличчя через рік-два чи п'ять-десять зникнуть з телеекранів чи газетних шпальт. А є люди, які увійшли в історію держави, нації, літератури і вже не потребують ні доказів своїх заслуг, ні розлогих коментарів своєї творчості. Але про них хочеться говорити знову і знову.

У промові на ювілеї з нагоди двадцятип'ятиріччя своєї літературної діяльності Іван Франко порівняв себе з пекарем, що пече хліб для щоденного споживання, з муляром, що, муруючи стіну, не тільки кладе гранітні плити, а й часом зцементовує дрібні камінці. «Як син селянина, – говорив ювіляр, – вигодуваний твердим мужицьким хлібом, я відчував за собою обов'язок віддати працю свого життя тому простому народові».

Через все життя Франко проніс почуття обов'язку й потребу праці. «Головну вагу, – продовжував ювіляр, – клав я на здобування загальнолюдських прав, бо знав, що народ, здобуваючи собі загальнолюдські права, тим самим здобуває собі й національні права. І сам я в усій своїй діяльності бажав бути не поетом, не вченим, не публіцистом, перш за все, – чоловіком. Мені закидали, що я розстрілюю свою діяльність, перескакую від одного заняття до іншого. Це було, власне, випливом мого бажання – бути чоловіком, освіченим чоловіком, не лишитися чужим у жоднім такім питанні, що стосується змісту людського життя. А пізнавши що-небудь, я бажав і всіх сил докладав довести й інших до того, щоб зацікавилися тим і розуміли це. Дехто оправдовував мене тим, що важкі обставини життя, необхідність заробітку спонукала мене кидатися на різні поля. Але мені здається, що тут більше причинилася моя вдача, те гаряче бажання – обняти цілий круг людських інтересів».

В одному з листів до Агатангела Кримського Іван Франко назвав себе більше популяризатором, ніж оригінальним ученим, і додав: «Я тільки те чую, що і в свої наукові й публіцистичні праці я вношу свій темперамент і цим способом пробуджую зацікавлення до порушуваних мною питань у людей, що досі й не підозрівали цих питань». Нагадаю, що ці слова стосуються діяльності Франка у 1898 році, і що більшість його наукових праць написана пізніше.

У цьому ж листі Франко зазначив, що прикладами в літературі для нього були Золя, Діккенс, Брет-Гарт, Марк Твен і Щедрін. «Зрештою, – підкреслював письменник, – я шукав собі сам дороги, пробував різних тонів і різних манер, дивлячись на одне, – щоб зміст був свій, щоб душа твору була частиною моєї душі». І це неможливо не помітити в його творах.

Пряма мова ПЕРЛИ ІВАНА ФРАНКА

Поетичне слово, сказане в щасливій хвилі при якій одній нагоді, як золота монета, не тратить своєї вартості і по році, і по ста роках.

*

Хто твердить – люблю свій народ, а не виконує своїх обов'язків перед ним, – той твердить лож.
Хто з злом не бореться, той людей не любить.

*

Більш, ніж меч, і огонь, і стріла, і коса,
Небезпечне оружжя – жіноча краса.

*

Мій патріотизм – се не сентимент, не національна гордість, то тяжке ярмо.

*

Тяжко-важко вік цілий боліти,
А не знати навіть, де болить…

*

Я боротись за правду готов,
Рад за волю пролить свою кров,
Та з собою самим у війні
Не простояти довго мені.

*

Не все ще той поет великий, чільний,
Хто вірші пише і слова римує…
Та ж і в бурю не всі човни гинуть…

*

Найстрашніша клятьба – полюбити раба!

*

Як много важить слово,
Одно сердечне, теплеє слівце!

*

Найщиріше цілуєшся мовчки.

*

Помилки справжніх талантів більш повчальні для учнів, ніж здобуті ними непохитні істини.

*

Поет розширює зміст нашого внутрішнього «я», зворушуючи його до глибини.

*

Чим менші таланти, тим більше роблять шуму.

*

Живий язик можна і треба студіювати, як живу рослину, але не можна і не слід засушувати і заковувати в мертві правила і формулки.

*

А хто з приятеля перекинувся в ворога, той, значить, і раніше не був приятелем і не буде.

*

А де нема свободи слова, там нічого й говорити про політичну поезію.

*

Героїзмом можна назвати тільки таке діло, де мука і терпіння одиниці здобуває або окуплює добро цілого народу.

*

Гумор – невідлучна прикмета кожного правдивого таланту.

З висловлювань про Франка

«…Він був чи не перший у нас, на всю соборну Україну, професійний письменник, що з пером зв'язав усе своє існування, жив пером і з пера, і ним виявляв переважно багатий зміст своєї високообдарованої натури…»

С. Єфремов

«Як не міг Леонардо да Вінчі бути тільки живописцем або тільки скульптором, так не народжений був Іван Франко на те, щоб усю силу свого розуму, темпераменту й таланту спрямувати якимось одним річищем… Франко був народжений поетом, але він же був народжений і прозаїком, і ученим-дослідником, і громадським діячем. Його творча діяльність нагадує складний і прекрасний поліфонічний твір: багато мелодій, багато контрастів, гострі поєднання звуків – але, зрештою, все зливається в світлу гармонію»

М. Рильський

«Світанок Франкового життя починався біля маленького вогню закуреної батьківської кузні, а його високий життєвий захід догоряв у променях європейської слави».

«Невситима душа письменника… прагнула черпати з усіх культур, з духовних набутків народів Заходу і Сходу, черпала, щоб передати потім це все своєму народові, розширюючи його погляд на світ, на людство».

О. Гончар

«…Якби не Франко, багато перлин світової лірики не прийшли б до українського читача. Він проклав мости дружби між народами і їхніми духовними скарбами…»

Л. Кіліченко

Підготувала ***Юлія ПОПОВИЧ***

СПОГАДИ

УСЕ ПЕРЕЖИТЕ — З НАМИ…

ПРО ЖИТТЯ ПІД ОКУПАНТОМ І БОРОТЬБУ З НИМ ЗГАДУЄ ІРИНА СТРОЦЬКА

(Продовження. Поч. у № 21– 24)

Мені особисто багато доручали. Провідник мав до мене велику довіру. Він доручив мені зробити карту прохідних дворів у Львові. У місті є дуже багато прохідних вулиць, що ви заходите з однієї вулиці й через будинок виходите на іншу. Саме тому треба було, щоб наші орієнтувались, оскільки часом потрібно було рятуватись від енкаведистських облав, шпигів, переслідувань.

Якось мені доручили (про це знав лише керівник і я) будь-що добути гербову печатку зі школи. Печатка – у кабінеті директора. Треба було перейти через учительську до кабінету директора так, щоб мене ніхто не бачив і в столі пошукати цю печатку, взяти її і вийти так, щоб мене ніхто не бачив. Отже, він дав мені це завдання, котре я мусила виконати, оскільки багато хлопців, котрі перебували у підпіллі, мали леґалізуватися – для цього і потрібна була печатка. Свідоцтва, що вони вчились в тій школі, підпілля мало, а печатку треба було дістати.

Отож вирішила вивчити розклад уроків усіх учителів, щоб знайти таку годину, коли в учительській нікого нема. Я знайшла таку годину, коли директор був відсутній. Він був зі східних областей, партійний, викладав історію. Треба було бути дуже уважною.

У третій школі я вчилась добре. Особливо теплі відносини у мене склались із керівником класу. Він усе хвалив мене, а я з усіх сил намагалась віддячити йому знаннями. Одного разу вчитель залишив мене у класі після уроків для важливої розмови. Суть розмови зводилась до того, що, маючи авторитет відмінниці, я повинна була вступити до комсомолу. Він розраховував, що за моїм прикладом піде весь клас. Я до цього поставилась із гумором і пожартувала, що мені треба ще довго-довго готуватись, щоб вступити до комсомолу. Та Гліб Іванович не заспокоївся. Він прийшов до мене додому, щоб поговорити з мамою, намагаючись переконати її вплинути на мене. Вислухавши його, мама відповіла, що особливо впливати на мене не буде, бо я вже достатньо доросла і можу сама вирішувати. А він щоразу і мамі, й мені наголошував, що, якщо я не вступлю до комсомолу, то у мене не буде майбутнього, я далі нікуди не вступлю.

І якраз в той час, коли я вираховувала, що нікого не має бути в учительській і в директора, в нас мала бути українська мова у директора. А він любив посилати мене по журнал. І цього разу мені доручили принести журнал. Тож я мала причину вийти. Заходжу до вчительської – нема нікого. Взяла журнал під паху – нема нікого. Відчиняю двері до директора – нема нікого. Подивилась на стіл – печатки нема. Подивилась в одну шухляду – нема, відкрила іншу шухляду і знайшла печатку. Я взяла її до кишені й вийшла з тим журналом, що ніхто мене не бачив, як я заходила, і ніхто мене не бачив, як виходила. Ви знаєте, то мені сам Бог допоміг. Як я принесла печатку, в підпіллі дуже зраділи…

Ми вже закінчували восьмий клас, але ніхто так і не вступив що комсомолу. А в дев'ятому класі – ніби все забули і з головою поринули в науку. Підпільна праця продовжувалась. Десь у половині 1947-го почались арешти.

Керівник Омелян поміняв явочну квартину, а мені сказав змінити псевдонім. Довго не задумуючись вибрала псевдонім Маківка, який начебто невидимою ниточкою пов'язував минулі визвольні змагання з тогочасними. Я тут згадала Олену Степанів – хоружу українських січових стрільців, як вона воювала на Маківці й здобула там перемогу над москалями. Це мене зобов'язувало до невтомної праці, заохочувало жертвувати, переконувало у потребі важливості боротьби за високі ідеали. Доручення щоразу ускладнювались.

Останній раз, коли ми ще зустрілись із нашим провідником, у нього була забинтована рука. Він прийшов схвильований і сказав, що його переслідують енкаведисти. Отже, явно діють провокатори, або серед нас є зрадник. Він сказав поки що не приходити і бути обережними. Це була остання наша зустріч. Здається, в той час були арештовані мої товаришки з дев'ятого класу. Тоді у Львові організували дитячу колонію політв'язнів. Багато дівчат були арештовані й були в тій колонії. Я ще була малолітня, а товаришки були на рік старші, тому потрапили у колонію.

Після того, як пропала печатка, директор приходив у кожний клас і свердлив очима кожного учня. Всі дивувались, і я робила вигляд, що теж дивуюсь. Тоді ми закінчили 9-ий клас і нам сказали, що ми маємо йти в 10-ий клас в іншу школу, оскільки ця вже не буде працювати.

Я мала товаришку Оленку Базилевич. Ми разом вчились у музичній школі. Вона пропонувала мені перевестись в її школу, і я скористалась тоді її пропозицією. Навчання в такій школі приносило лише задоволення. Я закінчила школу на відмінно, проте медаль не отримала через те, що не вступила до комсомолу. Тоді я згадала слова Гліба Івановича. Але не зажурилась, а навпаки відчула себе незалежною.

Оленка пропонувала мені вступати в наш університет на філологію. Ми подали документи й готувались до екзаменів. Але в моїй душі була роздвоєність, оскільки я не могла покинути музику. І я вступила в музичне училище. Зрештою, вчитись мені не довелось.

19 жовтня, в середу, 1948, як завжди, зранку збиралась в училище. І враз – грюкіт у двері. До хати буквально увірвались кілька енкаведистів, одного з яких, що давно пас мене, я впізнала, і зробили обшук, забрали деякі цінні книги і все кричали, що я «бандєровка». Я їм пояснюю, що то у всіх були такі книжки, що то я не спеціально була пропаґандисткою. Забрали три мішки тих книжок і приписали мені статтю про пропаґанду.

Всі книги з нашої бібліотеки опинились на підлозі, вони їх топтали й кидали у мішки. Забрали альбоми зі світлинами, касетки з документами і деякими коштовностями. Мами тоді вдома не було. Вона назвала цю середу «чорною». Після кількох годин сказали, що я заарештована й мені треба йти в КПЗ (камера попереднього затримання) за призначенням.

(Далі буде)

ДАТА ІСТОРІЇ

ВЧОРА БУЛА ВІЙНА

РОСІЙСЬКИЙ МІФ ПРО ГЕРОЇВ ТА АНТИГЕРОЇВ

З 1942 року Німеччина через брак людського ресурсу почала залучати під знамена своєї армії добровольців з окупованих територій. Були створені російські, естонські, литовські, латвійські, кримськотатарські й інші підрозділи. І досі російський міф стверджує, що героїчний радянський, він же, російський народ, начебто звільнив Європу від фашизму. Тут лише частина правди.

В «Российской освободительной армии» (РОА), яку з 1941 року очолював генерал Червоної армії А. Власов, налічувалось 188 тисяч осіб особового складу. Армія включала 3 корпуси, 8 дивізій, 8 бригад, 52 полки, 150 батальйонів. Інше російське формування – «Русская освободительная национальная армия» (РОНА) під командуванням генерала Н. Іванова (70 тисяч осіб) брала участь у серпні 1944 р. в придушенні Варшавського повстання. Третім великим формуванням з етнічних росіян був 15-ий кавалерійський козачий корпус, який відновлював «козачий устрій» у Новочеркаську, воював на Волині проти УПА, в Білорусі – проти радянських партизан, бо українські села нищили не німці (вони воювали на фронтах), а росіяни в німецькій формі.

В групі армії «Південь і Південна Україна», як стверджує військовий історик В. Махно, використовуючи ще недавно засекречені архіви, із 1377 знищених сіл близько тисячі – на совісті козачого корпусу й інших формувань росіян у німецькій армії. Зате з будь-якої причини росіяни й досі арґументують: Дивізія «Галичина» воювала на боці німців...

А роком швидше (1942), перед створенням Дивізії, після здачі Севастополя була там створена перша СС-частина, сформована в Україні. Це севастопольське відділення «Русской криминальной полиции». Взагалі в цьому місті кожний восьмий севастополець служив німцям, а не кожний тридцятий, як загалом по Україні – стверджує В. Махно. Він же поіменно назвав біля 200 радянських генералів, які служили німцям, 37 повернулись в СРСР, а 26 були поновлені в генеральських званнях. Отож за пропозицією учасників Нюрнберзького процесу треба було судити всіх, хто перейшов на службу до німців, а не лише українців, як це пропонували сталінські прокурори. Зрештою, Путін ще з особистого благословення патріарха Московського і всієї Русі Алексія II реабілітував усіх білогвардійців, у тому числі тих, які служили німцям: отамана Краснова (генерал-лейтенант Вермахту), Шкуро (отаман національного козачого формування СС), генерал-лейтенанта військ СС фон Панвіца, генерал-майора СС Туркулу, командира 3-ої бриґади корпусу військ СС Конюхова, Денікіна, Колчака, Радіонова і ще з три десятки відомих військових. Про це російські історики й політики мовчать. «Своя колода» їм очі не муляє... Але який ґвалт вони зчинили, коли Україна визнала героями Степана Бандеру, Романа Шухевича... Та марна справа їхня.

Степан БОЙКО, *просвітянин*

ДОЛІ

Володимир Банашек і Ольга Шиптур-Банашек – одні з перших, кого запросив Ігор Пилатюк до створеного при Івано-Франківській державній філармонії колишнім директором Михайлом Воротняком камерного оркестру «Harmonia Nobile». І ось уже 25 років працюють разом і майже двадцять вони – одна сім'я, яку з'єднала музика, любов і праця.

ЇХ ЄДНАЄ МУЗИКА І ЛЮБОВ

Володимир Банашек закінчив Рівненське музичне училище, одержав чудову підготовку і ще більше полюбив свою першу любов – віолончель, яку відчуває, а вона трепетно передає хвилюючу музику закоханого серця. Потім була Львівська консерваторія, навчання у знаменитого музиканта й педагога Євгена Шпіцера, гра в оркестрах, ансамблях Львова, концертні поїздки і перший шлюб, який поєднав двох талановитих володарів смичка – віолончеліста і скрипальку (ученицю Олександра Вайсфельда) Наталю, але, на жаль, шлюб не був тривкий, бо жінка і скрипка – однолюби.

Ольга Чорномиза закінчила Луцьке музичне училище по класу фортепіано і завдячує своєму педагогу випускниці Одеської спеціалізованої школи і консерваторії Анні Божок, яка дала їй таку підготовку, таку техніку, такий багаж зіграних музичних творів, що і сьогодні її пальці не мають втоми і читають з аркуша будь-який незнайомий твір, а за концертмейстерство і мови не може бути. Вже в училищі другокурсниця працювала концертмейстером у скрипалів, віолончелістів, а після училища її, відмінницю, скеровують працювати в Нововолинськ, а відтак – до Луцька, де грала на клавесині, акомпаніатором в оркестрі.

Потім – переїзд до Івано-Франківська. Сольні концерти, гра з оркестром, гра на клавесині (цей інструмент і до сьогодні – біль її і мрія. Шкода, що філармонійний клавесин потребує коштовного ремонту, а скільки б радості він приніс людям, бо вся музика, зіграна на цьому старовинному інструменті, прекрасна). Відтак – заміжжя, народження Христинки, вступ до Львівської консерваторії. Союз двох музикантів Романа й Ольги Шиптурів дав не тільки творчу донечку, а й багато творчих проектів, зростання їхніх учнів – чудових музикантів. Але творчі люди потребують постійного душевного підйому, яке дає творчість і відчуття потрібності твоєї праці. З таких причин розпався їхній союз, але збереглися добрі товариські стосунки.

Робота, навчання в консерваторії, виховання дочки займало багато часу, виснажувало, треба було готувати концертну програму до державних іспитів, твори були підібрані для віолончелі та фортепіано.

І процес підготовки до державного іспиту в консерваторії близько поєднав Олю і Володимира Банашека, адже треба було виконувати твори для віолончелі і Олі Шиптур. Ігор Пилатюк порекомендував Володимира Банашека, який не відмовив, і вони за короткий час вивчили програму, а відмінна оцінка окрилила їх обох. Потім були сольні концерти віолончеліста Володимира Банашека і концертмейстерство Ольги Шиптур. Згодом вони зрозуміли, що їх поєднує не тільки музика, не тільки концерти, а й любов.

Ось так почалося їхнє спільне музичне і сімейне життя, виховання Христинки, яку Володимир Мечиславович любить безмежно. Талановита Христинка закінчила студію педпрактики по класу скрипки у заслуженого артиста України Олега Герети, працює зараз в ДМШ № 2, грає в естрадно-симфонічному оркестрі, виховує двох діток – найкращих внуків Володимира й Олі Банашеків.

Двадцять п'ять років разом у одному з найкращих камерних оркестрів Європи «Harmonia Nobile» під керівництвом заслуженого артиста України Олега Герети і художнього керівника, концертмейстера – народної артистки України Наталії Мандрики. Для Ольги і Володимира – це важлива віха у житті. Адже стільки зіграно творів, стільки об'їздили міст Європи, де оркестр приймали на ура. Це і сімейне щастя, взаєморозуміння, взаємодопомога і педагогічна робота. Адже їхні учні досягають успіхів... Володимир Банашек викладає спеціальність «віолончель» і вже перша його випускниця Стелла Салей вчиться в Київській академії мистецтв, а Любомир Дейчаківський грає в оркестрі Львова. От тільки шкодує Володимир Мечиславович, що мало учнів обирають цей інструмент у музичних школах і в школі педпрактики ДМУ ім. Д. Січинського, а він же дуже важливий у будь-якому оркестрі.

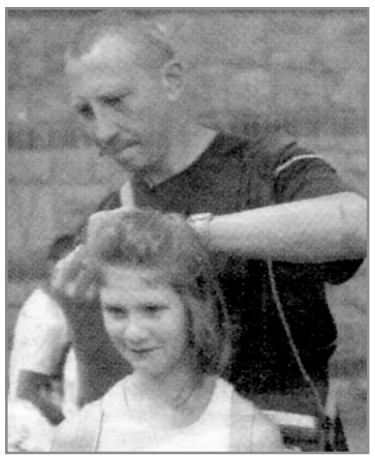
Оля ж мріє, що все-таки збудеться їхній сімейний проект, у якому будуть грати їхні учні – віолончелісти і піаністи, а на сцені буде три роялі, буде клавесин і море музики – чудовий подарунок усім, хто любить, цінує і хоче слухати унікальні музичні твори у професійному виконанні.

Вірю, що так буде, бо всі чекають цього!

Зорина ФЕРНЕГА

СВЯТО

ЯКИЙ ТАТУСЬ КРАЩИЙ ЗА МАМУСЮ...

В Івано-Франківську, на Вічевому майдані, відбувся організований місцевою владою конкурс на звання найкращого татуся міста. У веселому заході взяли участь десятки чоловіків, які прийшли у центр міста зі своїми дітьми і, зрозуміло, мамусями, які за них уболівали.

Щоб бути визнаним найкращим татусем, чоловікам довелося пройти чимало випробувань. Наприклад, вони мали із зав'язаними очима, навпомацки, знайти серед зграйки малят своє чадо. Потім батькам дівчаток довелося змагатися у вмінні заплітання кісок. Дорослі також змагалися у стрибанні зі скакалкою та умінні ліпити фігурки з солоного тіста.

«Оце, розумію, чоловіки! Дітьми переймаються, а не пиво дудлять!» – раділи перехожі жіночки, що спостерігали за конкурсом.

В. М.

ЛІТО-2011

СВЯТО ВДАЛОСЯ НА СЛАВУ

Минулої неділі у селі Верхній Ясенів (урочище Запідок) Верховинського району відбулося багатолюдне свято «Полонинське літо-2011», на якому ніде було яблуку впасти.

Різноманітну молочну продукцію власного виробництва представили на продаж 22 сільські громади, фермерські та селянські господарства району; 150 народних умільців запропонували гостям вишиванки, прикраси з бісеру, атрибути народних українських костюмів. Розважали публіку співами й запальними танцями 28 творчих колективів.

«Запрошувати на це свято, яке проводиться з 1968 року, не потрібно. Люди самі сюди ідуть із задоволенням», – поділився з журналістами голова Верховинської райдержадміністрації Василь Гондурак. За його словами, «Полонинське літо» дає гарну нагоду виробникам продати смачну продукцію, популяризувати район, а представникам влади – вкотре подумати над тим, як відродити у реґіоні сільське господарство, яке упродовж століть було основою життя верховинців.

Наразі на Верховинщині працюють над тим, аби реалізувати два інвестиційні проекти щодо розвитку вівчарства. Як зазначив голова Верховинської районної ради Ярослав Кікінчук, інвесторами проектів, загальна вартість яких майже півтора мільйона гривень, стануть підприємці з Харківщини та Верховинщини. Результатом запланованого буде утримання на місцевих полонинах 1000 овець.

«Вівці на Гуцульщині, на жаль, є тепер лише на картинках, – розповіла директор Буківецької школи Калина Лесюк. – А колись вівця давала все для людини. З овечої вовни робили ліжники, виготовляли капці, рукавиці, шарфи, зі шкіри вівці шили кожухи».

За важку, клопітку працю вівчарям, народним умільцям, творчим колективам на полонинському святі дякували представники влади. Про збереження автентичності реґіону, традицій, звичаїв і передачі їх наступним поколінням говорили голова обласної ради Олександр Сич та заступник голови облдержадміністрації Роман Іваницький.

На святі медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям» нагородили колишнього багаторічного голову Верховинської районної ради Дмитра Стефлюка, якому, до речі, 22 червня виповнилося 60 років, Почесною грамотою голови облдержадміністрації – завідувача полонини Івана Семенюка, грамотами від районної влади – багатьох господарів Верховинщини.

Учасники та гості «Полонинського літа-2011» мали нагоду взяти участь у різноманітних гуцульських та спортивних розвагах, розіграші святкової лотереї, оглянути виставкові території сільських громад, запалити полонинську ватру і скуштувати смачного баношу.

Н. К.

КАЛИНОВА ГІЛКА

ПРАВИЛЬНО – НЕПРАВИЛЬНО

ТУРИСТСЬКИЙ ЧИ ТУРИСТИЧНИЙ?

Нещодавно я уважніше ознайомився з творчою діяльністю славетного майстра художнього слова Б. Антоненка-Давидовича, який закликав своїх співвітчизників до справи очищення української мови. Першим мені впало в очі слово «туристичний» і зрозумів: бовкнуть у Києві якусь дурницю, і вона пішла й поїхала гуляти по всіх теренах України... Де тут основа, корінь, префікс? Не говоримо ж ми «чекіст – чекістичний», «журналіст – журналістичний». Це російський царизм і більшовицький режим нещадно кастрували українську мову. Згадаймо, наприклад, слова із пісні: «Мой адрес – не дом и не улица. Мой адрес – Советский Союз» і т. ін.

Але повернімося до нашої теми. За допомогою звернімося до «Українсько-російського словника» (Київ: Наукова думка, 1964. – 1064 с.). Тут на сторінці 968 зафіксовано: **«туризм, -му,** туризм; **туристический; туристский».** Огріхи бувають навіть в академічних виданнях, тому я невтомно продовжував пошуки необхідних джерел.

І ось вони: «Туризм (від франц. – прогулянка, подорож) – подорожі за межами постійного проживання. Залежно від мети подорожі Т. поділяють на спортивний, пізнавальний, діловий, любительський, релігійний та ін.; залежно від засобів пересування – на пішохідний, лижний, автобусний, автомобільний. Виділяють також внутр. (нац.) Т.; організований та самодіяльний тощо. Перша рад. туристська організація ств. 1918...» (Український радянський енциклопедичний словник. – Т. 3. – К.: УРЕ, 1989. – С. 439).

І, нарешті, – успіх!

Досвідчений мовознавець славної пам'яті Ольга Миколаївна Максимонько пояснила мені цю проблему таким чином: «Термін «туристичний» вживається, якщо він буває у значенні туризму (тобто до неживих предметів, нерухомості: туристична станція, туристична довідка та ін.), «туристський» – туристська база, готель, туристський пароплав, туристська група, туристська путівка і т. д.»

ГИМН ЧИ ГІМН?

В «Українському радянському енциклопедичному словнику» (Київ, 1989. – С. 405) читаю: «Гімн (грец.) – урочиста пісня. Г. бувають державні (див.: Гімн державний), партійні, релігійні, революційні, на честь видатних подій, героїв. На Україні в XVII–XVIII ст. поширилися вітальні канти як форма урочистого офіційного Г. З кінця XIX ст. міжнар. Г. пролетаріату став «Інтернаціонал».

А що тлумачать інші словники?

«Українсько-російський словник» за редакцією В. С. Ільїна (Київ, 1964. – С. 132): «Гімн» – 1) гимн; 2) уст. – песнопение». «Русско-украинский словарь» під ред. С. І. Головащука (К., 1983. – С. 390): «Гимн – гимн, -у».

Збентежений, я звернувся за роз'ясненням до науковців Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Мені повідомили, що правильно у сучасному українському правописі буде «гімн», а не так, як, мовляв, воно було за часів Шевченка. Я ж не погодився з цими фахівцями. Адже у «Словарі української мови» Бориса Грінченка, що вийшов у 1907 році в Києві, на сторінці 283 повідомлялося: «гимн, -ну, гимнъ. Дівчата трохи не голії стоять перед Кипридою і в лад співають гимнъ. Шевч. 604».

А в «Словарі чужих слів», що вийшов у США під редакцією професора Зенона Кузелі, тлумачиться: «гимн (гр.), славословна пісня...»

Автор цих рядків за національністю – росіянин, але змалечку ріс і виховувався в лоні українців-західняків, тому міркую, що варто українцям активніше боротися за чистоту своєї батьківської мови, очищувати її від русифікації, онімечування, полонізації та інших штучних нашарувань на теренах України, що засмічували милозвучну, справді солов'їну, мову під час насаджування тут своїх «правил» різними «братами» й «визволителями», спиратися на мовні традиції, що складалися у минулому.

Геннадій БУРНАШОВ, *член НСПУ*